

Nieuwsbrief

In deze Nieuwsbrief

Wetteraars schoppen herrie in 1793
Te vondeling gelegd aan de Waelbrug
Beernaerts' fabriek in Overbeke
Welkom? 'In de Wereld' op Westrem-Dries
Kinderen malen koffie
Gewikt en gewogen: de unsters in ons museum
Erfgoed en cultuur

Verschijnt 3 keer
per jaar
Augustus 2020
24ste jaargang

Colofon

Erevoorzitter

Alfons Rasschaert

Voorzitter

Erik Van der Haegen

erik.van.der.haegen@telenet.be

Ondervoorzitter

Hubert Keuppens

hubertkeuppens2@telenet.be

Ere-secretaris

Willy Tondeleir

Penningmeester/secretaris

Fernand Schamp

fsw1@skynet.be

Museumgids

Luc Bontinck

luc.bontinck2@telenet.be

Tentoonstellingen

Christiane Van Impe

vanimpe.christiane@skynet.be

Bibliotheek

Karel François

françois.vanherreweghe@telenet.be

Bestuursleden

Jeroen Trio

jeroen.trio@wetteren.be

Martin Bogaert

bogaertmartin8@gmail.com

Koen Luyckx

koenraad.luyckx@telenet.be

Inhoud

Corona krijgt ons (museum) niet klein	1
Wetteraars schoppen herrie in 1793	2
Te vondeling gelegd aan de Waelbrug	6
Beernaerts' fabriek in Overbeke	7
Welkom? In de Weireld op Westrem-Dries	10
Kinderen malen koffie	13
Gewikt en gewogen: de unsters in ons museum	14
Erfgoed en cultuur	16

Werkgebied

De gemeenten Wetteren, Massemen en Westrem.

Museum in coronatijden

Het museum is opnieuw open, met inachtneming van de coronamaatregelen (mondmasker, handen ontsmetten, anderhalve meter afstand, beperkt aantal bezoekers) en in de veronderstelling dat die niet teruggeschroefd worden. Welkom elke eerste zaterdag van de maand van 14 tot 18 uur:

- zaterdag 1 augustus
- zaterdag 5 september
- zaterdag 3 oktober
- zaterdag 7 november
- zaterdag 5 december

Lidmaatschap

Het lidmaatschap bedraagt 12 euro voor één jaar. Lid worden kan tijdens de openingsuren van het museum of door overschrijving op rekeningnummer BE21 0682 1293 2003.

Meewerken aan dit tijdschrift

Elke bijdrage over Wetteren, Massemen of Westrem over een heemkundig of historisch onderwerp komt in aanmerking voor opname in de Nieuwsbrief.

De redactie behoudt zich het recht voor artikels te aanvaarden of te weigeren.

Mail je bijdrage door naar fsw1@skynet.be (Fernand Schamp) of zend ze naar de Koninklijke heem- en geschiedkundige kring Jan Broeckaert, p.a. Kerkstraat 31, 9230 Wetteren.

Corona krijgt ons (museum) niet klein

Blijf in uw kot waarschuwde Maggie De Block en we luisterden, maar het belette onze ondervoorzitter niet om zijn onderhoudswerkzaamheden in het museum – zijn kot dus – verder te zetten. En terwijl hij daar aan het poetsen en herschikken was, botste hij op enkele vreemde voorwerpen. Het bleken oude weegtoestellen te zijn: unsters. Daar wilde hij toch meer van weten. Het resultaat van zijn opzoekingen kan je lezen in deze nieuwsbrief (pagina 14-15).

Ons museum heeft trouwens zijn deuren opnieuw geopend. Elke eerste zaterdag van de maand ben je welkom tussen 14 en 18 uur. Je dient wel de coronamaatregelen te respecteren: mondkapje aan, handen ontsmetten, anderhalve meter afstand houden. Het aantal bezoekers dat we tegelijk kunnen ontvangen is beperkt en de looprichting in het museum ligt vast en is verplicht te volgen.

We kwamen met ons museum bovendien actief naar buiten tijdens de zomerse zaterdagen die in juli op de Markt werden georganiseerd. We lieten de Wetterse jeugd kennismaken met onze oude koffiemolens. Enkele van deze koffiemolens sieren de cover van deze nieuwsbrief, op pagina 13 lees je een kort verslag van onze activiteit en helemaal achter staan enkele foto's van onze oude koffiepoten – met teut – en van verpakkingen van de Wetterse koffie Limpens en koffie De Reuzen.

Terwijl in het museum dus gestofzuigd en gedweild werd, werkten we thuis naarstig aan de transcriptie van het “Resolutie boek onderhouden bij bailliu schaut borgemeester ende schepenen voorts pointers setters ende notable der prochie ende heerelijkhede van Wetteren begonst den 31 decembre 1768 toorconden ter ordonnantie greffier signant livinus Franciscus Leirens”. Deze transcriptie is nu voltooid en kan je online raadplegen op onze site <https://www.heemkringwetteren.be>. We distilleerden uit dit resolutieboek het verhaal over de Wetteraars die in 1793 herrie schopten aan en in het schepenhuis op de Markt en die daarvoor veroordeeld werden tot verschillende jaren gevangenisstraf (pagina 2-5).

Ook onze vorige nieuwsbrieven staan nu online, voorlopig die van 2018 en 2019, de oudere jaargangen volgen en ook het tijdschrift dat onze kring uitgaf komt mettertijd online.

Verder kan je op onze site de klapper raadplegen van de staten van goed van Massemen-Westrem uit de 17de en 18de eeuw. De staten van goed (erfenisaangiften) zelf worden bewaard in het rijksarchief in Gent.

Van Massemen-Westrem gesproken, in deze nieuwsbrief lees je over de familie Raes die op Westrem-Dries een café had met uithangbord genaamd 'In de Wereld'. Maar of je er welkom was...? (pagina 10).

Welkom ben je zeker bij ons. Breng een bezoek aan ons museum, laat je de werking van de unster demonstreren. Surf naar onze site en ontdek de nieuw toegevoegde informatie en documenten. Lees deze nieuwsbrief en kom meer te weten over Wetterse perikelen in 1793, over de teloorgang van Beernaerts' fabriek op Overbeke (pagina 7-9), over koffie ...

Wetteraars schoppen herrie in 1793

In de laatste jaren van de 18de eeuw kennen onze gewesten verschillende regimewisselingen. Het begint als het volk eind 1789 in opstand komt tegen de overdaad aan hervormingen die keizer Jozef II doorvoert. De Brabantse omwenteling is geboren. De opstandelingen roepen op 11 januari 1790 de Verenigde Nederlandse Staten uit. Op 2 december 1790 rukt het Oostenrijkse leger zonder noemenswaardige weerstand Brussel binnen. De eerste Oostenrijkse restauratie is een feit. Jozef II is ondertussen overleden (20 februari 1790) en opgevolgd door zijn broer Leopold II, die zelf onverwacht sterft op 1 maart 1792. Frankrijk verklaart zijn zoon Frans II, nog jong en onervaren, de oorlog. De Franse legers vallen onze gewesten binnen, eerst zonder veel succes, maar op 6 november 1792 behalen ze de overwinning (Slag bij Jemappes) en begint het eerste kortstondige Franse bewind. Al op 18 maart 1793 (Slag bij Neerwinden) zijn de Oostenrijkers weer baas. De Fransen weten echter van geen ophouden en op 26 juni 1794 verslaan ze de Oostenrijkers definitief (Slag bij Fleurus). Op 1 oktober 1795 hechten ze onze gewesten aan bij Frankrijk ⁽¹⁾.

Ons verhaal speelt in de lente van 1793. Oostenrijk voert strijd in Henegouwen, om en rond de grens met Frankrijk. Oorlog voeren kost geld, veel geld en dat moeten onze gewesten ophoesten. Daarbovenop zijn er ook de kosten van de militaire logementen, de hospitalisatie van de gewonden, de levering van voedsel, de opeisingen van karren en de aanwerving van pioniers voor de genietroepen van de Oostenrijkse legers ⁽²⁾. Pioniers worden ingezet om het gevechtsterrein, de legerplaats of de wegen voor het leger klaar te maken.

Het Land van Dendermonde moet 530 mannen leveren die als pionier zullen worden ingezet in Ville, een dorp in Henegouwen. Ville-Pommeroeul zoals het voluit heette, is nu een deelgemeente van Bernissart (op de huidige grens met Frankrijk). Het ligt in vogelvlucht op 20 kilometer ten westen van Bergen. Op zaterdag 18 mei 1793 laat het hoofdcollege aan de wethouders van Wetteren weten dat hun aandeel bestaat uit 36 mannen die ze “stappans” (= onmiddellijk) naar Bergen moeten sturen, voorzien van een spade en met aan het hoofd iemand die kan lezen en schrijven en die de Franse taal machtig is. Vanuit Bergen zullen zij zich op de 22ste mei in de voormiddag moeten aanmelden in Ville. Ze zullen elke dag een broodrantsoen krijgen en niet worden blootgesteld aan vijandelijk, lees Frans, vuur. Na 10 dagen zullen zij naar huis kunnen terugkeren ⁽³⁾.

De eerste poging mislukt

De vergaderde wet beslist om de volgende dag (19 mei) na de zondagsmis van acht uur en na de hoogmis een kerkgebod (= openbare aankondiging) te doen waarbij iedereen uitgenodigd wordt om tegen 3 uur in de namiddag samen te komen aan het schepenhuis met de bedoeling om de 36 pioniers te werven via een openbare aanbesteding ⁽⁴⁾.

Joachim De Geyter, baljuw en schout, geeft eerst toelichting bij de brief van het hoofdcollege en vraagt daarna wie bereid is op te trekken en tegen welke vergoeding. De enkelen die zich aanbieden vragen een buitensporig hoog (maar niet nader genoemd) loon. Als de wethouders daarop degenen die genegen zijn om te gaan uitnodigen op het schepenhuis, dan meldt zich slechts één kandidaat die akkoord gaat met een vergoeding van 5 schellingen per dag.

Omdat de openbare aanbesteding mislukt beslissen de wethouders om de 36 pioniers aan te duiden via loting. Met het oog daarop delen ze Weteren op in 14 wijken. De eerste wijk die geloot wordt, zal de pioniers moeten leveren. De tweede wijk die geloot wordt, zal dan een volgende keer pioniers moeten leveren, enz. 'Met het klinken der belle' laten ze weten dat de inwoners van elke wijk twee vertegenwoordigers moeten kiezen die de dag erop om 8 uur 's morgens de loting van de wijken op het schepenhuis moeten bijwonen. De volgende dag (maandag 20 mei) laten ze na de vroegmis hun beslissing ook nog eens afkondigen en zoeken ze tegelijk iemand die kan lezen en schrijven, Frans spreekt en bereid is om als commissaris met de pioniers te vertrekken naar Henegouwen.

De loting ontaardt in geweld

Behalve Joachim De Geyter, baljuw en schout, en griffier (= secretaris) Livinus Franciscus Leirens, tekenen vier schepenen present: Jacobus Matthijs, Pieter De Smet, Josephus De Meijere ende Adriaen Francies De Vuijst.

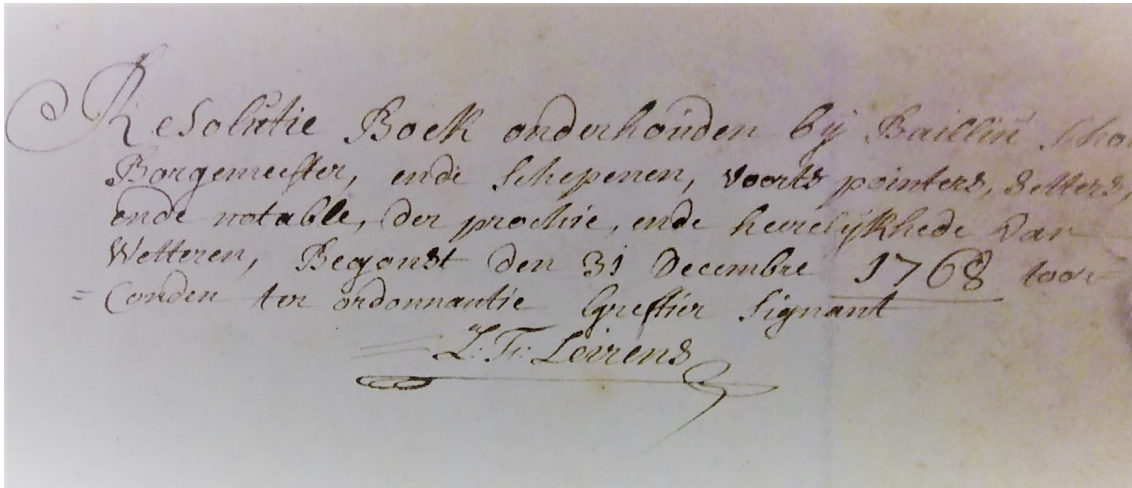
Alvorens tot loting over te gaan proberen ze toch nog eens om vrijwilligers te lokken met een financiële vergoeding van eerst een halve keizerlijke kroon en daarna zelfs vijf schellingen wisselgeld per dag. Tevergeefs. Griffier Leirens legt veertien opgeplooid biljetten met de namen op van de 14 wijken in een hoed en dekt die vervolgens af met een tweede hoed. De aanwezigen kiezen een jongen die, nadat de biljetten nog eens geschud zijn, een eerste biljet uit de hoed haalt. Daar staat de naam op van de wijk gevormd door *“t’Veer, Driesch, Hoort, Liefkenshoeck en Eesvelde”* (= groot deel van Overschelde). De volkswijk het Veer is in 1892 verdwenen bij de verbreding van de Schelde. Daarna trekt de jongen een na een de 13 andere biljetten/wijken.

De wethouders willen dan de namen van de mannelijke inwoners van de eerste wijk oplijsten om daaruit de 36 pioniers te loten. Er ontstaat echter groot tumult. Er wordt geroepen dat wie niet van het Veer is weg moet gaan. Ontevreden naderen tot de tafel waarrond de wethouders vergaderd zijn. *“Met groot gewelt grauwsaem vloeken en sweiren”* slaan ze *“zeer vehementelijk”* (= gewelddadig) op de tafel. Onder het uiten van dreigementen roepen ze dat de loting niet zal doorgaan en dat ze er zeker niet zullen aan gehoorzamen.

Eén van de herrieschoppers is een wel zeer opgewonden Pieter Jacobus Claus, zoon van Joannes en Petronilla Oosterlinck. Hij is 61 jaar, komt aan de kost als arbeider en woont op de wijk het Veer met zijn vrouw Anna Philippina Govaert en vijf kinderen; de oudste dochter is al het huis uit ⁽⁵⁾. Pieter Jacobus ontsteekt in *“hevigen woede”*, wil weten wie verantwoordelijk is voor de loting en schreeuwt uit *“dat hij had hooren seggen dat den greffier aenden voornoemden jongeling geordonneert hadde het bovenste briefken te trekken, dat het selve expresselijk van boven geleijd was bij dien dat hij greffier sulcx gedaen hebbende was eenen grooten schelm”* en *“hondsot...”*. Hij herhaalt zijn beschuldigingen verschillende keren, ondertussen *“zeer geweldig”* op de tafel slaand, en ook tegenover de schepenen uit hij *“injurieuse termen”*.

Schepen Matthijs gemolesteerd

Er wordt menigmaal geroepen *“a bas a bas vivat de natie en voordere diergelijcke insurgente geschreeuwen”*. Het tumult houdt meer dan een half uur aan en de menigte, vooral bestaande uit mannen van de wijk het Veer, wil niet wijken. Na een laatste maar vergeefse poging om ze met een bijkomende schelling wisselgeld per dag te overhalen, en om verder onheil te voorkomen, besluiten de wethouders de schepenkamer te verlaten. Dat schijnt te lukken, behalve voor de 70 jaar oude schepen Jacobus Matthijs, landbouwer uit Overbeke ⁽⁶⁾, die door enkele heethoofden wordt aangerand, omvergeslagen, bij de haren getrokken ⁽⁷⁾ en gestampt *“op het hoofd als op den lijve”*. Iemand rukt hem de hoed van het hoofd en gooit die door het venster van de schepenkamer op de Markt. Enkele mensen van de Boskant en de baljuw schieten Jacobus Matthijs gelukkig te hulp.

Anders, zo noteert de griffier in zijn verslag, zouden ze hem zeker doodgeslagen hebben. De griffier noemt enkele oproerkraaiers bij naam. Behalve Pieter Jacobus Claus zijn dat

- Jan Herreman, bijgenaamd Jan Roesekens, 32 jaar en blekersknecht, die op de Kleine Aard woont,
- Pieter Huijge, zoon van Lieven, 23 jaar, handwerker, die nog bij zijn ouders woont in de Kerkstraat,
- de zoon van Adriaen Francies De Keulenaere,
- Jan Baptiste Augustijn, 30 jaar, mandenmaker, die op de wijk het Veer woont,
- Pieter De Kraecker (De Craeker), bijgenaamd Parijs, 30 jaar, arbeider, die ook op de wijk het Veer woont ⁽⁸⁾.

Hun wangedrag zal niet zonder gevolg blijven, zoals hierna zal blijken.

Blijvende problemen

Het werven van pioniers blijft ondertussen moeilijkheden opleveren. Met een schrijven van 26 mei 1793 vraagt het hoofdcollege in Dendermonde nog eens 30 pioniers die tegen 2 juni in Crepin in Frans-Henegouwen moeten aankomen. De inwoners van de Wetterse enclaves Ertbuur en Raveschoot weigeren hun aandeel in de pioniers te leveren, “*ten zij alvooren siende d'ordonnantie thantteeken ende waepens vande keijser*”. De 'Wetterse' pioniers van hun kant willen niet optrekken als zij geen dagloon krijgen van ten minste vijfendertig stuivers '*vermits d'omliggende prochien ook soo veele ende nog meer waeren gevende*'.

Wetteren zendt nog eens 28 en 12 pioniers op 12 en 20 juni naar Dendermonde. Zij zullen worden ingezet in Vicogne in Frans-Henegouwen (“*de abdije van Vicogne tusschen Saint Amand en Raismes*”). En begin 1794 ten slotte moeten 22 pioniers zich op 17 februari in Dendermonde melden om vandaar naar de stad Quesnoy op te trekken. Le Quesnoy lag in de Nederlanden (graafschap Henegouwen) tot het in 1659 veroverd werd door de Fransen.

Op 4 juli eisen de ondertussen teruggekomen pioniers “*hunnen dagloon naer proportie gelijk d'omliggende prochien zijn gevende*”. Na veel over en weer gepraat krijgen ze twee gulden of veertig stuivers per dag, 5 stuivers meer dan eerst was bedongen.

Herrieschoppers veroordeeld

Het probleem van de pioniers die weigerachtig zijn om op te trekken en een exorbitant hoog dagloon eisen, komt ter ore van baron Melchior Goubau d'Hovorst, raad fiscaal in de Grote Raad van

Mechelen. De wet van Wetteren neemt op 1 augustus 1793 kennis van zijn schrijven, waarin hij de ter zake geldende wetgeving in herinnering brengt en de baljuw gelast om “*van diergelijke voorvallen aen hem seffens communicatie te geven*”.

Drie herrieschoppers worden uiteindelijk op 12 april 1794 door de Grote Raad in Mechelen veroordeeld om, blootshoofds en op hun knieën, in het bijzijn van twee afgevaardigden van de wet van Wetteren, vergiffenis te vragen voor hun wangedrag. Daarna worden ze, de ene, met name Jan Herreman alias Roesekens, voor zeven, de anderen voor twee jaar naar het Rasphuis in Gent gestuurd. Ze dienen ook de kosten van het geding te betalen en nadat het vonnis is ingeschreven in het “*register der crimineele sententiën*” moet het worden bekendgemaakt door het aan te plakken aan het schepenhuis van Wetteren ⁽⁹⁾.

K.M.L.

(1) Edward De Maesschalck, *Het strijdtoneel van Europa 1648-1815. De Zuidelijke Nederlanden onder Spaans, Oostenrijks en Frans Bewind*, (Leuven: Davidsfonds, 2019), 213-68.

(2) Edward De Maesschalck, *Het strijdtoneel van Europa*, 265.

(3) Het relaas van de problemen bij de aanduiding van pioniers steunt voornamelijk op het *Resolutie boek onderhouden bij bailliu schaut borgemeester ende schepenen voorts pointers setters ende notable der prochie ende heerelijkhede van wetteren begonst den 31 decembre 1768 toorconden ter ordonnantie greffier signant livinus franciscus leirens* (Gemeentearchief Wetteren, *Historisch archief*; 55), folio 260r-27802.

(4) Het schepenhuis stond op de Markt waar nu de nummers 6 (vroeger speelgoedzaak Tom Tom) en 7 (café Barak, vroeger café Breughel) zijn.

(5) *Wetteren volkstelling 1796 Scheldedepartement*, eds. Luc De Ruyver (Melle: Erfgoed De Gonde, 2019), gezin 910. Van de familie Claus bestaat een stamboom opgesteld door Elke Claus, geraadpleegd op 5.7.2020, <https://gw.geneanet.org/eclaus?lang=nl&iz=1131&p=livinus&n=claus&oc=2>

(6) *Wetteren volkstelling 1796*, gezin 719.

(7) Dat schepen Matthijs bij de haren werd getrokken staat niet in het resolutieboek, maar wordt vermeld in: Frans De Potter, *Geschiedenis van het schependom in de Belgische gewesten : van de vroegste tijden tot het einde der XVIIIe eeuw* (Bruxelles: Hayez, 1882), 246.

(8) *Wetteren volkstelling 1796*, gezin 370 (Jan Herreman), gezin 120 (Pieter Huijge), gezin 878 (Jan Augustijn), gezin 892 (Pieter De Craeker). De zoon van Adriaen Francies komt niet voor in de volkstelling. Het betreft waarschijnlijk Judocus De Keulenere, zoon van Adrianus Franciscus en Aldgeondis De Kuyper, geboren 7/3/1761: Doopakte Judocus De Keulenere, 8.3.1761 (Rijksarchief, Gent, *Doopregister Sint-Gertrudis Wetteren*), geraadpleegd op 5.7.2020, <http://search.arch.be>. Een andere zoon, Petrus Joannes was in 1793 al overleden: Overlijdensregister Petrus Joannes De Keulenere, 17.2.1772 (Rijksarchief, Gent, *Overlijdensregister Sint-Gertrudis Wetteren*), geraadpleegd op 5.7.2020, <http://search.arch.be>.

(9) Frans De Potter, *Geschiedenis van het schependom*, 247. René Uyttendaele, *Wetteren 1780-1900. Kroniek van een gemeente*, (Wetteren: Universa, 1980), 71. Mogelijk is de veroordeling van de Wetterse oproerkraaiers door de Grote Raad in Mechelen een gevolg van het schrijven van de raad fiscaal en het antwoord hierop van de baljuw. We konden de betreffende archieven wegens de lockdown naar aanleiding van de coronacrisis (nog) niet raadplegen.

Te vondeling gelegd aan de Waelbrug

We ontvingen van Guido De Munter een reactie op onze bijdrage “Te vondeling gelegd aan de Waelbrug” verschenen in onze vorige Nieuwsbrief. Hij schrijft: “*Vele genealogen vroegen zich al af waar de Waelbrug lag. Was er ooit een brug met dergelijke of gelijkende naam in Massemen of in Westrem?*”

In de Atlas der buurtwegen (1843-45) zien we dat de Waelbeek (nu Waalbeek) van het zuidwesten naar het noordoosten over het grondgebied van Massemen-Westrem stroomt en er uitmondt in de Molenbeek. Er zijn in de atlas drie wegen te zien die over de Waalbeek gaan. Van zuid naar noord zijn dat:

1. De weg nummer 62, die begint aan de Oudenhoek, net ten zuiden van het Hof te Voorde. Deze weg is niet meer te vinden op de tragewegenkaart van Wetteren. Je kan een restant ervan dat richting E40 gaat, nog zien achter het hek naast het Hof te Voorde.
2. De weg nummer 1, nu de N462, de baan van Wetteren over Massemen en Westrem naar Sint-Lievens-Houtem en Oombergen. De Waalbeek loopt daar onder de weg door net voor de splitsing met de Oude Heerbaan. Ze vormt er de grens tussen Westrem en Massemen.
3. De route de Gand à Bruxelles, de Brusselsesteenweg (ook op de grens tussen Massemen en Westrem).

Als Livine Pitronille Van Waelbrugge aan één van deze wegen te vondeling is gelegd, dan toch niet aan de weg nr. 62, want die lag als het ware 'in the middle of nowhere'. We tippen op de N462. Het is nauwelijks 150 meter van aan de Waalbeek tot de kerk van Westrem.

Guido De Munter schrijft verder: “*Dominique Limpens, zoon van Livina Pitronilla Van Waelbrugge en van Petrus Livinus Limpens, huwde op 26 november 1830 in Oordegem met Marie Jeanne De Munter*”. Via deze Marie Jeanne De Munter is hij gelieerd met Livina Van Waelbrugge. “*Dominique Limpens was in 1830 mulder in Oordegem, in 1864 mulder in Oosterzele, wijk Smissenbroek. De molen aan Smissenbroek werd later gekocht door Pépin Limpens, een broer van Dominique.*” Hij laat ook nog weten dat Rosalia Limpens, dochter van Dominique en Marie Jeanne De Munter, op 12 mei 1858 in Oosterzele huwde met Placide De Schamphelaere, de overgrootvader van Jozef De Schamphelaere, die ons op het spoor bracht van Livina Van Waelbrugge.

Hij besluit zijn reactie met: “*Dat Livina Pitronilla Van Waelbrugge ooit in Oosterzele gewoond heeft, is niet onmogelijk omdat haar tweede man Joannes Baptista De Vos in 1821 mulder was in Oosterzele. Ze is wel al overleden in Massemen-Westrem in 1824. Haar verblijf in Oosterzele zou van korte duur geweest zijn.*”

Beernaerts' fabriek in Overbeke deel 2: Bloei (vervolg) en Teloorgang

Tijdens de Eerste Wereldoorlog sluit Felix Beernaerts junior zijn fabriek omdat hij het zijn burgerplicht acht om zijn taak te vervullen bij de burgerwacht in Gent. Het Wetterse schepencollege schrijft hem een smeekbrief om toch te willen voorzien in werkgelegenheid voor zijn arbeiders. Het mag niet baten. De fabriek blijft stilliggen. In 1919 wordt de fabriek weer opgestart. In de daarop volgende tijd neemt ze steeds meer uitbreiding.

DE FABRIEK BEERNAERTS TE WETTEREN BIJNA GEHEEL AFGEBRAND

De schade is aanzienlijk — Er zijn twee doden

Onze lezers kennen ongetwijfeld de weverij Beernaerts, eene der belangrijkste van België. Zij is Donderdagnacht bijna geheel platgebrand.

Wij reden Vrijdag ochtend naar de plaats des onheils. De uitgestrekte fabriek paalt aan de spoorbaan op een paar minuten afstand van de statie van Wetteren.

Het schouwspel was akelig. Gansch het middengedeelte van het fabriek is totaal vernield. Alleen stukken muur staan nog recht. Daar tuschen liggen onkennelijke puinen waaruit dikke rookwalmen opstijgen.

HET ALAEM

Vrijdag vroeg in den ochtend ongeveer 1 1/2 uur — werden de inwoners van het nijverheidsplaatsje Wetteren plotseling uit hunnen slaap opgeschrikt door het geblaas van de noodtrompetten.

Als zij angstig naar hunne vensters vlogen om te zien wat er gaande was, zagen zij dikke rookwolven opstijgen, waaruit van tijd tot tijd een vuurvlam hoog opsloeg. De mare liep weldra van mond tot mond tot uren in het ronde: Het fabriek van Beernaert brandt af.

Talrijke meestergasten en wevers kleeden zich haastig aan om weerstand te bieden aan het vernielend element dat al de gebouwen van de preparatie omvatte. Wonderen van opoffering werden verricht. Het was nochtans te vergeefs!

De aangestaste gebouwen met alles wat zij bevatteden werden de prooi der vlammen.

HOE DE BRAND ONTSTOND

Het vuur moet ontstaan zijn in het edelchetkot, een gebouw dat een weinig afgezonderd ligt van de anderen.

Enkele oogenblikken waren voldoende om het in vlammen te hullen. Midderwijl zette de wind het vuur over aan het magazijn, waar duizenden pakken garens en ontelbare kassen katoen opgestapeld lagen.

In dit zelfde gebouw waren ook de burelen en de magazijnen, waar de wevers hunne afgewerkte stukken binnen brachten. Daarvan ook is niets over gebleven.

Het vuur deelde zich dan verder mede aan het gebouw der preparatie, waar de garenspoel-, de katoen- en de wapmolens staan. Ook de daarhalerij en de sijskamer, daar 15 sijsmachienen stonden, werden heelemaal platgelegd.

DE GENTSCHEN BRANDWEER

TER PLAATS

De Gentsche brandweerd, telefonisch verwittigd, kwam omstreeks 3 uur ter plaats gesnel. Onmiddellijk vielen zij het vuur

aan. Eindelijk, na menigvuldig en ievervol pogen, gelukten de pompiers erin de aanpalende weverij en bleekerij te vrijwaren. De heer Felix Beernaerts zelf was reeds om 2 1/2 uur in het fabriek.

DE STOFFELIJKE SCHADE

Men is nog tot de schatting van de stoffelijke schade niet kunnen overgaan. Zij zal zich nochtans met miljoenen moeten laten verzekeren.

Men heeft een gedacht van de uitgestrektheid der ramp als men weet dat benevens de gebouwen het volgende vernield is: Duizenden kassen en pakken katoen en garens, 15 groote sijsmachienen, 25 spoelmolens van 100 spillen, 8 katoenmolens van 200 spillen, 15 wapmolens, 4 meetmachienen, 1 dubbele machien, 1 scheermachien, een twaalftal garenskalenders, enz., alsook duizenden stukken geweeffels.

TWEE LIJKEN.

Men heeft niet alleen de aanzienlijke schade, maar daarenboven zijn twee doden te betreuren.

De genaamde Tondelier August, 60 jaar oud, nachtwerker bij Beernaerts, en Debaut Hendrik, 53 jaar oud, vader van acht kinderen, wever in het fabriek, waren de eersten ter plaats. Men zag ze het gebouw binnensnellen voorzien van emmers water. Zij kwamen — helaas! — niet meer terug!

Er wordt verondersteld dat zij, overmand door den rook, den uitgang niet meer zullen gevonden hebben en dat zij getroffen werden door eene instorting.

De plaats waar hunne verkoolden lijken liggen is gekend, maar gisteren namiddag was men er nog niet in gelukt hen van onder de rookende puinen te halen.

De droefheid der echtgenooten en kinderen van de twee ongelukkige slachtoffers was, bij het vernemen van dit rampzalig nieuws, hartverscheurend.

1600 WERKLOOZEN.

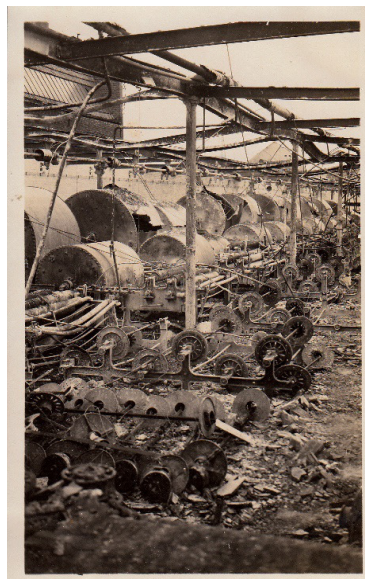
De brand in het fabriek Beernaerts is een zware slag voor de werkersbevolking van Wetteren. Zestien honderd mannen en vrouwen waren er werkzaam. Thans zijn zij voor geruimen tijd met werkloosheid geslagen.

Er moet iets van hoogerhand voor die ongelukkige slachtoffers gedaan worden. De onderstand in het Krisisfonds, die onlangs nog door den katholieken minister Moyersoen verminderd werd, is onvoldende om de onderhoud der getroffen gezinnen te voorzien.

De werkersbevolking van het nijverige Wetteren is ter neergeslagen.

Brandramp

Op 14 juli 1922 breekt brand uit in de fabriek. Rond twee uur 's nachts overlijden wever Hendrik Lodewijk Debbaut en nachtwaker August Tondeleir tijdens de bluswerken.

Aan de bevolking van Wetteren

Iedereen zal voorzeker nog onder den indruk verkeeren der hevige brandramp van het fabriek F. Beernaerts, welke zulke droeve gevolgen heeft en het leven kostte aan twee werklieden der fabriek, die vielen als slachtoffers van hunnen moed. Daarom is er een komiteit tot stand gekomen, met het doel een blijvende hulde aan die beide helden te brengen, en hun een gedenksteen op te richten waardig van hunne zelfopoffering.

Te dien einde zullen er U namens dit komiteit inschrijvingslijsten ten huize aangeboden worden. Wij durven verhopien alsdat de inzamelaars in Wetteren een goed onthaal zullen genieten, aldus een blijk willende geven van erkentelijkheid.

NAMENS DE KOMMISSIE :

De Schrijver, *De Voorzitter,*
J. LAFONTAINE. G. VAN DE MEERSSCHE.

LIEDEN :

Louis Braeckman, Victorien Bracke, Raymond De Corte, Louis De Mal, Cyriel De Winne, Edgard De Winter, Frans Lavaert, Albert De Schapmeester, Charles Verleyen, Andre Fourlings, Leonard Piscador, Joseph Spruyt.

P.S. De aan te bieden lijsten zullen den zegel der gemeente en den stempel van den voorzitter dragen.

Goedgekeurd door het Kollege van Burgemeester en Schepenen in zitting van 16 Augusti 1922.

Op bevel: De Secretaris, Burgemeester en Schepenen,
A.-H. SCHATTEMAN. F. LEIRENS

Gemeente Wetteren

De Burgemeester der gemeente Wetteren.

Gezien de schrikkelijke ramp die onze gemeente komt te treffen, verzoekt de ingezetenen zich van alle feesten en vermaken te willen onthouden **TOT NA DE PLECHTIGE BERAFENIS**, ten teeken van rouw en deelneming.

Wetteren, den 14 Juli 1922.

De Burgemeester : F. LEIRENS.

Bouw van woningen kerk en school

Op sociaal vlak investeert de familie Beernaerts in de bouw van 250 arbeiderswoningen (1923) en een kerk (1929) in de directe omgeving van de fabriek. Al in 1904 laat de ze een lagere meisjesschool met bewaarschool bouwen, gelegen langs de Gentssteenweg, tussen de Weverstraat en de Drogerijstraat. De wijk groeit zo uit tot een dicht bevolkte arbeiderswijk met straatnamen refererend aan het textieljargon.

Werknemers die eigenaar willen worden van hun woning, worden door de fabriek gestimuleerd; ze krijgen betalingsfaciliteiten.

We moeten dit enigszins nuanceren. Beernaerts richt die infrastructuur niet op om sociale redenen. Een en ander kadert in de patronale strategie van die tijd om de arbeiders aan het socialisme te onttrekken door hen volledig afhankelijk te maken van de fabriek. Sommige fabrieken hebben een eigen syndicaat, een eigen mutualiteit en eigen woningen. In een latere fase worden deze woningen zelfs verkocht aan de arbeiders die door de jarenlange afbetalingen aan handen en voeten gebonden blijven aan de patroon. Een schoolvoorbeeld hiervan is het project 'Familistère' in Guise (Noord-Frankrijk), maar dan grootschaliger dan in Overbeke.

Op 31 augustus 1930 wordt in Wetteren op de 'Vennemansdriesch' een monument opgericht voor Felix Josephus Beernaerts. De naam van het plein wordt gewijzigd, van dan af spreken we van het Felix Beernaertsplein.

De Teloorgang

Eind de jaren vijftig is het bedrijf over het toppunt van haar bloei. Het krijgt af te rekenen met allerlei tegenslagen. Gedurende een periode van 10 jaar stellen de eigenaars alles in het werk om de fabriek te redden. De slechte financiële toestand en een overstroming van de fabriek op 4 december 1960 maken de toestand stilaan onhoudbaar. Experts ramen de geleden schade op 12,5 miljoen frank. Hierbij wordt dan nog geen rekening gehouden met de

verliezen die geleden worden omdat de bestellingen, wegens de door de overstroming beschadigde goederen, niet tijdig kunnen geleverd worden. Deze bijkomende verliezen worden nog op minimaal 5 miljoen frank geraamd. De firma Beernaerts doet nog een ultieme poging om een krediet los te krijgen, evenredig met de geleden schade, maar slaagt daar, ondanks een gunstig advies van de Ministerraad, niet in. In 1961 gaat het bedrijf noodgedwongen in concordaat met verkoop van de inboedel, hoewel het bedrijf op dat ogenblik nog circa 44 miljoen frank aan bestellingen lopend heeft, wat werkgelegenheid betekent voor meer dan zes maanden. Een zeshonderdtal bedienden en werknemers wordt afgedankt. Voor de werkgelegenheid in de regio is dit rampzalig, voor de wijk Overbeke betekent dit het einde van een tijdperk. Op 19 mei 1962 wordt de naamloze vennootschap ontbonden.

Roger Rasschaert - Lisette De Graeve

*Standbeeld van Felix Beernaerts
op het Felix Beernaertsplein*

Welkom? 'In de Weireld' op Westrem Dries

In “Het boek der vermaarde uithangborden”, uitgegeven in 1861, schrijft Frans De Potter: “Over twee jaren vond men te Massemen-Westrem, “onder ’t konterfeitsel van den werelddol”:

*Hier in de weireld woont
Simoen Raes, kleermaker
en herbergier en zyne vrouw
Marie-Theresia De Deyn,
mutsenstelster, en zy
leven in de hope ende
vrede met hunne
kinderen, bemoeit u
met uw eigen zaken!* ⁽¹⁾

Aan het huis van Simon, zoals de voornaam gespeld wordt in zijn geboorteakte, en Marie-Theresia hing in 1859 blijkbaar een uithangbord met een geschilderde werelddol . De echtgenoten maakten er kleren en mutsen en wellicht hielden ze tegelijk ook het café ‘In de Weireld’. Wat Simon bedoelde met “en zy leven in de hope ende vrede met hunne kinderen, bemoeit u met uw eigen zaken!” zal wel niet meer te achterhalen zijn. De Potter houdt het op “*Dit bord is van aart om zonderlinge gedachten omtrent dit vredegenietend (?) gezin te doen ontstaan...*”

Het gezin Raes woonde in Westrem, wijk 'Driesch', in wat nu de Werft is, maar toen de Hauwestraete was. Die liep vanaf de steenweg naar Bavegem, noordwaarts tot aan de 'Ouden Heireweg' (nu de Ezelstraat) die je toen nog kon volgen naar Oordegem en verder. In de Atlas der Buurtwegen is de Hauwestraete terug te vinden als chemin n° 17 en n° 78. Door de aanleg van de spoorweg Gent-Brussel en de snelweg E40 is ze in stukken ‘gehouden’. Op de tragewegenkaart van Wetteren herken je de Hauwestraete in Werft en de trage wegen T17 en T78 (zie afbeelding hierna).

Op de Popp-kaart van Massemen-Westrem van 1860 (zie afbeelding hierna) vinden we het huis met tuin van Simon Raes terug onder de perceelnummers C 361a (een tuin van 450 m²) en C 361b bis (een huis met grond van 230 m²).

Simon werd geboren in Oosterzele op 21 december 1821. Zijn ouders Adriaen Francies en Berlinde Scholiers woonden, toen hij trouwde, in Sint-Lievens-Houtem en waren ook kleermakers. Hij behoorde tot de lichte van 1840 en vervulde zijn dienstplicht bij het 2de infanterieregiment. ⁽²⁾ Zijn vrouw Maria Theresia De Deyn werd in Massemen-Westrem geboren op 27 april 1821 als onwettig kind van Maria Josepha De Frenne. Ze werd erkend bij het huwelijk van haar moeder met Engelbertus De Deyn op 26 november 1823. Haar ouders waren werklieden.

Simon en Maria Theresia, die toen spinster was, trouwden in Massemen-Westrem op 22 juli 1846. Ze verklaarden beiden niet te kunnen schrijven. Ze betaalden ook geen directe noch patent-belastingen, zodat ze niet moesten betalen voor de benodigde officiële documenten. Ze kregen 7 kinderen, allen geboren in Massemen-Westrem: Marie Sidonia, Carolus Ludovicus, Philomena, Marie Emelina, Isidoor, Clementina en Theophiel-Jozef. Simon overleed in zijn woning op 1 april 1894, 72 jaar oud, zijn vrouw Maria Theresia De Deyn overleed er op 21 augustus 1900. Zij werd 79 jaar.

Westrem Dries op de Popp-kaart. Net voor de binnenbocht van de straat die rechts naar boven loopt stond het huis van de familie Raes

De kinderen

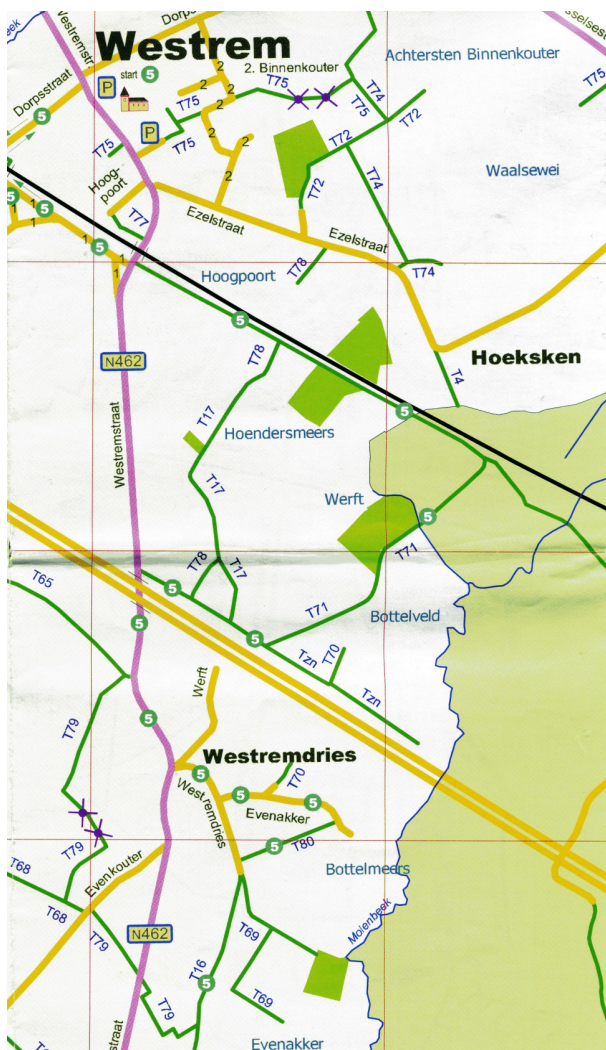
1. De oudste dochter **Maria Sidonia Raes** (°2/6/1847) was kleermaakster toen ze op 14 juli 1875 in Massemen-Westrem trouwde met landarbeider Augustus De Martelaere (°Balegem 2/8/1848). August werd herbergier-winkelier. Het gezin woonde op het Dorp in Westrem, maar week later uit naar de streek van Maubeuge in Noord-Frankrijk. Ze kregen zeker 5 kinderen: Maria Clementina (°29/7/1877 - + Maubeuge 14/9/1959), Theophiel Jozef (°14/1/1880), Maria Leontina (8/12/1880), Victor-Jozef (°18/7/1882) en Raymond Jozef (°27/12/1885).

Victor-Jozef De Martelaere, bij het uitbreken van Wereldoorlog I gemobiliseerd, werd neergeschoten, overgebracht naar Engeland en daar gehospitaliseerd, maar stierf op 4 december 1914 aan de gevolgen van een hersenbloeding. In 'Drie facetten van het Wetterse-Westremse-Massemse oorlogsverleden', een uitgave van het Wetterse gemeentearchief, wordt dieper ingegaan op de figuur van Victor-Jozef De Martelaere.

2. Carolus Ludovicus Raes (°24/12/1848) bleef vrijgezel, was zoals zijn vader kleermaker en overleed op 20 oktober 1874, nog geen 26 jaar oud.

3. Philomena Raes (°2/3/1851), kantwerkster, huwde in Westrem op 19 september 1900 met Placitus D'Haene (°Oosterzele 7/10/1840), schoenmaker en landman, en verhuisde naar Oosterzele. Zij was 49 jaar, hij 60 jaar. Philomena kon niet schrijven.

4. Marie Emelina Raes (°6/3/1854), 'bloemkensmaakster', trouwde op 17 december 1879 in Massemen-Westrem met Eugène Van den Hauwe (°28/9/1853), klompenmaker (1879) en fabriekswerker (1899), geboren en tot dan wonend in Oosterzele. Ze tekenden beiden de huwelijksakte. Eugène tekende ook de geboorteakte van zijn eerste kind Maria Irma (°19/5/1880), maar zei niet te kunnen schrijven bij de aangifte van zijn tweede kind Joris Jozef (°28/10/1887). Het gezin woonde tijdelijk in bij Simon Raes, maar verhuisde daarna naar een andere woning in dezelfde wijk Driesch. Toen hun dochter Maria Irma in 1899 trouwde, woonden ze in Melle.

Het eerste huwelijk gesloten door burgemeester Engelbertus Lemeire van de vanaf 13 maart 1899 van Massemen afgesplitste gemeente Westrem was dat van **Maria Irma Van den Hauwe**, kleindochter van Simon Raes, met Dominicus Leus (°Bavegem 9/10/1875), zoon van Francies, koopman in viggens in Bavegem.

Op 13 september 1899 gaven ze elkaar hun ja-woord. Ze moesten wegens onvermogenheid niet betalen voor de nodige officiële documenten. Beiden ondertekenden de huwelijksakte, Maria Irma tekende met 'Van den Houwen'.

Ze trokken in bij de grootmoeder en hun eerste kind Achiel werd er, drie maanden na de inzegening van het huwelijk, op 28 december 1899 geboren. In maart 1900 verhuisde het gezin tijdelijk naar Bavegem, waar het zontje Achiel al op 26 maart overleed. Maria Irma en Dominicus (Leus) kregen zeker nog 9 kinderen. Maria Irma overleed in Mere op 17 april 1966.

5. Isidoor Raes, geboren op 14/11/1856 overleed het jaar erop op 25/9/1857.

6. Clemantina Raes (°12/9/1858) was net geen 17 jaar toen ze overleed op 19/7/175.

7. Theophiel-Jozef Raes (°19/7/1863), huwde in Oordegem met Emilie Rasschaert (°1859 Oordegem) op 11 december 1891. Hij was zoals zijn vader en grootvader kleermaker, zij was kousenweefster (1891) en kantwerkster (1893). Ze ondertekenden beiden hun huwelijksakte. Het echtpaar woonde in bij vader Simon Raes. Het gezin verhuisde waarschijnlijk naar Frankrijk. We vonden twee kinderen terug, Maria Adela (°7/4/1893) en Carolus Ludovicus (°10/8/1895 en +21/4/1986).

(1) Het boek der vermaarde uithangborden / Frans De Potter, Gent : Frans La Fontaine, 1861. - p, 111. Online raadplegen: <https://books.google.be/books?vid=GENT900000106974&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>
 Voor een biografie en bibliografie van Frans De Potter (1834-1904), o.a. stichtend lid van het Davidsfonds (1875) en met Jan Broeckaert auteur van de Geschiedenis van de gemeenten der Provincie Oost-Vlaanderen: zie <http://www.dbnl.org/auteurs/auteur.php?id=pott003>

Tot 13 maart 1899 vormden Massemen en Westrem bestuurlijk één gemeente. Zie: De territoriale indeling van België (1795-1963) : bestuursgeografisch en statistisch repertorium van de gemeenten en de supracommunale eenheden (administratief en gerechtelijk) / Sven Vrielinck. - Universitaire Pers : Leuven, 2000. - 3 dl.

(2) Geboorte, overlijden, huwelijk enz.: <https://search.arch.be/nl/>,

Kinderen malen koffie

Koffiemolens, je vindt ze in elk heemkundig museum, en uiteraard ook bij ons. Weet je nog hoe je met zo'n ouderwetse koffiemolen moet werken? Mijn grootmoeders hadden er elk een (of misschien wel meerdere) en ik heb ze bezig kunnen zien met hun koffiemolen. Jij wellicht ook (ten minste als je genoeg jaren op je teller hebt staan). Als ze koffie wilde zetten, dan ging 'moemoe' erbij zitten, klemde de koffiemolen tussen haar knieën en begon te draaien. Was ze niet vergeten om er koffiebonen in te doen, dan kon je de bonen horen 'tandenknarsen'. Ondertussen stond de 'moor' op de Leuvense stoof naar haar te fluiten. Ze goot het bijna kokende water bij beetje langs de met de gemalen koffie gevulde koffiebeurs in de koffiepot. En de koffiepot bleef (bij mijn grootmoeder toch) op de warme stoof staan.

Mijn moeder vond zo'n ouderwetse koffiemolen maar niks en schafte zich een mosterdgele elektrische koffiemolen van Moulinex aan en toen die de geest gaf, schakelde ze over op voorgemalen pakjes koffie. Zelf heb ik zo'n espressomachine in de keuken staan en die maalt ook.

Kinderen koffie leren malen

Ons museum heeft ook een educatieve taak en dus wilden we de jeugd laten kennismaken met onze koffiemolens en hen leren hoe ze daarmee koffie kunnen malen. En toen we hoorden van de zomerse zaterdagdagen in juli, besloten we onze koffiemolens, koffiepoten en kopjes buiten te zetten, naast de ingang van ons museum, en de kinderen te laten koffie malen. We kunnen zeggen dat het een succes was. Er waren kinderen die de koffiemolen meteen naar huis wilden meenemen.

Gewikt en gewogen: de unsters van ons museum

Tussen alle voorwerpen die we in ons museum voor het nageslacht bewaren, bevinden zich zeven unsters, oude weegtoestellen. Toen we de werking ervan wilden uitleggen knikte onze toehoorder wel enthousiast, maar de blik in zijn ogen sprak 'andere' boekdelen.

Wij zijn daarom op zoek gegaan naar een 'handleiding' voor het gebruik van de unster. Het woordenboek Van Dale (1) bracht slechts een beetje soelaas. Een unster is een weegtoestel met ongelijke armen (aan de korte arm hangt de last, terwijl aan de lange een gewicht verschoven wordt).

Jozef Weyns, de initiatiefnemer van het openluchtmuseum in Bokrijk, legde de werking van de unster kort en goed uit in zijn monumentale vierdelige werk 'Volkshuisraad in Vlaanderen' dat in 1974 verscheen. We vatten zijn tekst hierna samen.

De UNSTER

= een ronde houten stok of een vierkante ijzeren lat

met een **korte arm**

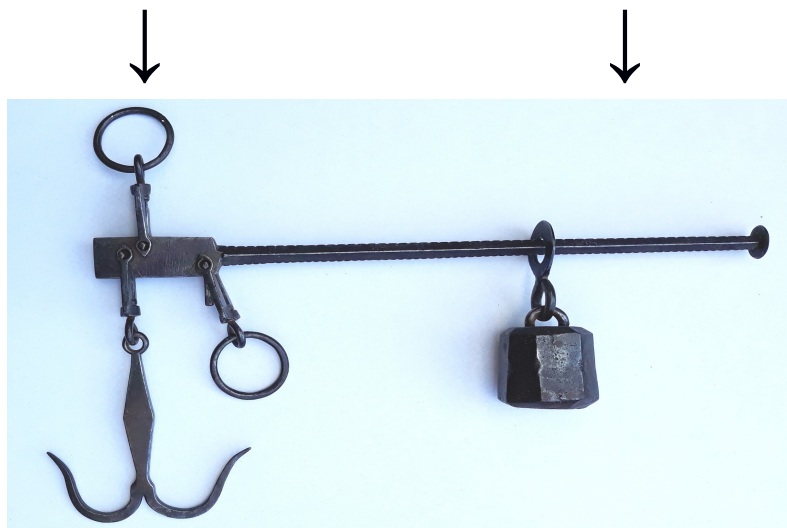
met **twee ringen** waaraan de unster kan worden opgehangen; de meest linkse als zware, de andere als lichte materialen worden gewogen (de unster wordt dan onderste boven gedraaid)

en met een **haak** waaraan het te wegen materiaal wordt gehangen

en een **lange arm**

met een **gewicht** dat naar links en rechts kan worden verschoven tot de stok of lat horizontaal hangt

en met **aanduidingen** om te zien hoeveel het materiaal weegt

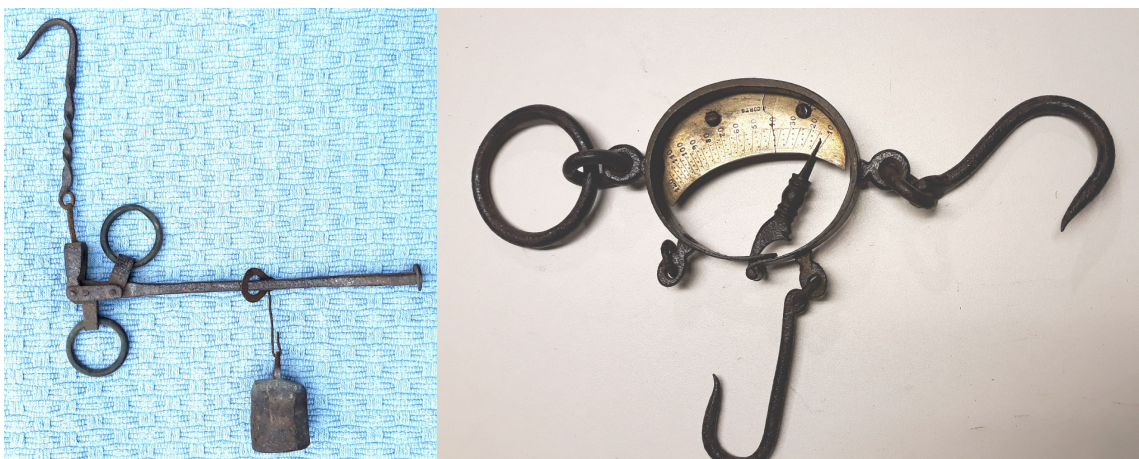
Voorstelling van de unster op basis van een tekening uit deel 3, p. 962 van 'Volkshuisraad in Vlaanderen' van J. Weyns (Beerzel: Stichting Jozef Weyns, 1974)

In unster zou je (het gewicht) 'ons' kunnen horen, in het Middelnederlands 'unce' of 'once', dat is afgeleid uit het Latijnse woord 'uncia' (het twaalfde deel). De Romeinen kenden inderdaad al het

gebruik van de unster, vandaar dat we die ook kennen als Romeinse balans. Het Engelse 'inch' heeft dezelfde herkomst (een duim = het twaalfde deel van een voet), maar dat terzijde.

De armen van de zeven unsters die ons museum bezit hebben een afmeting van 28 tot 43 centimeter. Het verplaatsbaar gewicht is maar in twee gevallen bewaard gebleven. Daardoor is het moeilijk om te achterhalen uit welke regio ze afkomstig zijn. Immers werden hier vroeger voor lengte-, oppervlakte- en inhoudsmaten en gewichten veelal dezelfde benamingen gebruikt, dan dekten die wel telkens een andere lading. Zo was een pint, de inhoudsmaat voor vloeistoffen, in het Land van Dendermonde gelijk aan 0,5715 liter. Vaarde je de Schelde af tot in Antwerpen dan was een pint plotseling gelijk aan 0,7109 liter. Dat scheelde dus een slok op een borrel. Vandaag is de inhoud van een 'pintje' verdampt tot 0,33 of 0,25 liter. Over het Kanaal krijg er nog wel een halve liter voor.

De unster komt dikwijls voor in de staten van goed (boedelbeschrijvingen) van weleer. Op de online [etymologiebank](http://www.etymologiebank.nl/) (2) kan je lezen dat een unster in het Gents een '*einsel*' is, dat Zelenaars en inwoners van Erpe '*unsel*' zeggen en ze het in Opwijk (vroeger een deel van het Land van Dendermonde) over een '*uizel*' hebben. Welke variant gebruik(t)en ze in Westrem, Massemen of Wetteren? '*Nen unster*'?

Surf je naar de site van [Familiegeschiedenis](https://familiegeschiedenis.be/) (3) dan vind je onder de rubriek Tools – Hulwetenschappen het thema Metrologie. Dat handelt over de maten en gewichten die nog tot het begin van de 19de eeuw in onze streken gangbaar waren. Zeer leerrijk. Kijk zeker ook eens naar de andere thema's, bijvoorbeeld Naamkunde, waar je het voorkomen van je familienaam kan nagaan.

Tot slot: we brengen de werking van de unster graag in de praktijk. Vraag een demonstratie ervan tijdens de openingsuren van ons museum. We verwachten je.

Hubert Keuppens

(1) Van Dale groot woordenboek van de Nederlandse taal. – Utrecht : Van Dale Uitgevers, 2015.

(2) <http://www.etymologiebank.nl/>

(3) <https://familiegeschiedenis.be/>

Erfgoed en cultuur

Schutterstoren in vuur en vlam

De schutterstoren stond in vuur en vlam, maar niet omdat het 11 juli – Vlaamse feestdag – was. Van dit beschermde monument rest nu alleen nog het ijzeren geraamte, een beschrijving op de [inventaris van het onroerend erfgoed](#), de bouwplannen in het gemeentearchief en nog wat asbestvezels in de longen van de omwonenden.

Gemeentearchief verzamelt corona

Gemeentearchivaris Jeroen Trio zoekt naar zoveel mogelijk teksten en beeldmateriaal over corona, de gesel van dit jaar. Hij hoopt een tijdsbeeld vast te leggen en wil te weten komen hoe wij deze tijd beleven.

Je mag hem je eigen ervaringen, verhalen, foto's, films, tekeningen enz. bezorgen via archieff@wetteren.be of aan het Gemeentebestuur Wetteren, dienst Archief, Rode Heuvel 1, 9230 Wetteren.

Smijt mij niet zo maar weg

Zolder opgeruimd? Misschien heb je wel interessant historisch materiaal gevonden tussen je 'zolderrommel'. Boeken, schriften, oude toestellen en ander materiaal. Neem even contact op met het gemeentearchief of met onze heem- en geschiedkundige kring.

Liveopname Wim De Craene

Het allereerste livealbum van Wim De Craene, 'Live '78' is een bestseller. De vinylplaat is al uitverkocht, de cd is nog te krijgen, je kan er ook van genieten via Spotify. Het is de weergave van een optreden dat Wim De Craene gaf voor het BRT-programma 'Dorp bij de Stad'. Wim De Craene leefde het grootste deel van zijn leven in Wetteren.

Klopkevers in de kerk

De stellingen opgemerkt aan de Sint-Gertrudiskerk? Het dak werd beschadigd tijdens de voorjaarsstormen én er zitten klopkevers in het dakgebinte. Dak en balken dienden dringend aangepakt te worden. Vandaar.

Er wordt weer gewerkt aan de oude kousenfabriek

Als alles goed gaat dan herstarten de werken aan Cordonnier of zijn ze al opnieuw gestart. Kunstacademie en Jeugdhuis zullen er een nieuwe stek krijgen.

Buren hebben bedenkingen, want de parkeerdruk stijgt nu al telkens er les gegeven wordt in het tijdelijk onderkomen van de kunstacademie.

De werken zouden worden voltooid in de loop van 2021.

Voordelen van het lidmaatschap van onze heem- en geschiedkundige kring

Het lidmaatschap van de heem- en geschiedkundige kring “Jan Broeckaert” vzw, bedraagt slechts 12 euro per jaar. Je kan lid worden tijdens je bezoek aan ons museum of door overschrijving op het rekeningnummer BE21 0682 1293 2003.

Ben je lid dan nodigen we je steeds uit op (de receptie van) onze **tentoonstellingen** in het museum (onder andere op onze jaarlijkse kermistentoonstelling).

Ben je lid dan nodigen we je uit op en kan je deelnemen aan onze **evenementen**.

Ben je lid dan kan je deelnemen aan onze **gegidste historische themawandelingen** rond begraafplaatsen, bunkers, verdwenen industrieën, beluiken, enz.

Ben je lid dan kan je met ons op **bezoek** naar **erfgoedbibliotheken** en **musea**.

Ben je lid dan kan je een **rondleiding** krijgen in ons **museum**, tijdens de openingsdagen van het museum of op afspraak, individueel of in groep, bijvoorbeeld met je familie of vrienden.

Ben je lid dan ontvang je drie keer per jaar onze **nieuwsbrief**, per post en als je dat wilt ook via e-mail. In de nieuwsbrief publiceren we bijdragen over het verleden van Wetteren, Massemen én Westrem. Via de nieuwsbrief nodigen we je ook uit op onze activiteiten.

Ben je lid dan kan je, na afspraak, de in onze **bibliotheek** aanwezige literatuur en documentatie raadplegen.

Bezorg ons je e-mailadres

Stuur daarvoor een mailtje naar hubert.keuppens@telenet.be én word ook vriend van onze facebookpagina (<https://www.facebook.com/heemkringwetteren>). Je blijft dan digitaal op de hoogte van onze activiteiten, én je ontvangt onze nieuwsbrief in je mailbox.

Maak gebruik van ons Documentatiecentrum

In het nieuwe secretariaat van ons museum kan je onze gespecialiseerde bibliotheek en archief raadplegen. Ook in de gemeentelijke bibliotheek en het gemeentearchief ben je welkom als je op zoek bent naar informatie over de geschiedenis van Wetteren, Massemen en Westrem.

Werk mee aan onze Nieuwsbrief

Elke bijdrage over heemkunde of geschiedenis van Wetteren, Massemen of Westrem, komt in aanmerking voor opname in onze nieuwsbrief. Wil je iets vertellen over het verleden van je familie uit Wetteren, Massemen of Westrem? Het kan misschien wel via onze nieuwsbrief.

Vrienden van het Museum

Ons heemkundig museum beheert tal van waardevolle voorwerpen. Sommige zijn aan herstelling of onderhoud toe. Ben jij, door opleiding of jaren ervaring, expert in het onderhoud en herstellen van voorwerpen in hout of metaal, van aardewerk, van oude instrumenten, zoals klokken en radio's, van kleding en ander textiel? Weet jij een en ander af van inventariseren of wil je gewoon een handje toesteken? Word dan medewerker van de ‘Vrienden van het Museum’, een enthousiaste groep mensen die zich zonder verplichtingen inzetten voor het beheer van ons gemeentelijk erfgoed. Stuur een mail naar hubertkeuppens2@telenet.be of geef een seintje via 09 369 80 89 (na 20 uur). De werkgroep komt samen op donderdag- en/of vrijdagmiddag.

Openingsdagen heemkundig museum Wetteren - 2020

Het museum is opnieuw open, met inachtneming van de coronamaatregelen (mondmasker, handen ontsmetten, anderhalve meter afstand, beperkt aantal bezoekers) en in de veronderstelling dat die niet teruggeschroefd worden. Welkom elke eerste zaterdag van de maand van 14 tot 18 uur: zaterdag 1 augustus, zaterdag 5 september, zaterdag 3 oktober, zaterdag 7 november, zaterdag 5 december.

Contacteer ons

Via onze penningmeester / secretaris Fernand Schamp, tel. 0479 47 96 64 of 09 369 17 63 of fsw1@skynet.be, Heem- en geschiedkundige kring Jan Broeckaert, p.a. Kerkstraat 31, 9230 Wetteren. Een groepsbezoek kan je ook aanvragen via de dienst Toerisme, Markt 1 (ingang via Kerkstraat), 09 366 31 04.

Verschijnt 3 keer
per jaar
Augustus 2020
24ste jaargang

Vlaanderen
verbeelding werkt